

ÉNYÉM A NAGYVILÁG

EGY HÓNAP KRÓNIKÁJA

— Június hó. —

Mint máskor is a nagy események bevezetőjeként, a június hónap elején vezéri találkozás zajlott le a Brenneren. Mussolini és Hitler öt órát beszélgettek egymással és hiába volt a külföldi hírszolgálat szorgalmas találgatása, a beszélgetésből semmi sem került nyilvánosságra.

A krétai harcok a szíriai akció, már legalább is abban a formában, hogy az angol hírszolgálati ügynökségek Szíriában levő német katonákról szóló híreit a francia Dentz tábornok erélyesen cáfolta.

Június 10-én aztán csakugyan megkezdődött az angol akció. Angol és degaullista csapatok benyomultak Szíriába (De Gaulle francia tábornok az angolok szolgálatába állott a fegyverszünet után) és hamarosan helyi sikereket is értek el. Az ellenálló csekély francia erőkkkel szemben elfoglalták Damaszkuszt.

Afrikában Szollum ellen az angolok nagyarányú támadást kezdtek, de a berendezkedett német-olasz véderő minden támadást megghiúsított.

Az Egyesült Államok bezáratta a konzulátusokat. Erre Németország tiltakozással felelt s az amerikai konzulokat kiutasították az országból. Különben megtörtént az is, hogy a németek elsüllyesztették az első amerikai hajót. A Robin Moor volt ez az Atlanti-óceánon. Az USA a vizsgáltnál nem ment tovább.

A június hónapnak a legnagyobb eseménye a német-szovjetország háború kitörése volt. Ennek az előzményeit kell áttekintenünk, ha meg akarjuk érteni a német politikát és hadvezetést, amiért erre a lépésre szánta el magát.

Már a mult számunkban, a májusi események során jeleztük, hogy német-orosz tárgyalások vannak folyamatban. Ezekkel a tárgyalásokkal kapcsolatban azt is megállapíthattuk, hogy az angol külügyminiszter, Eden, igen óvatosan nyilatkozott. Ha az azóta lefolyt diplomáciai eseményeket nézzük, ennek az óvatosságnak igen jellegzetes arca van. Azon a napon, amikor az angol csapatok megkezdték a Szíriába való előnyomulást, repítették világgá a hírügynökségek, hogy angol részről nem tudják befolyásolni a német-orosz eszmecsereét. Ezt megelőzően pár nappal a moszkvai angol nagykövet elhagyta a várost s ugyanakkor a japán Domei-iroda szerint a német-orosz viszony mind barátságosabb lesz. Cripps — az angol követ — Stockholmba érkezett, ott töltött pár napot s csak azután indult tovább Angliába. A hónap közepe után aztán ellentétes hírek keltek szárnyra arról, hogy Cripps visszamegy-e vagy nem megy vissza Moszkvába. A találgatások között valami furcsa bizonytalanság volt észlelhető.

Egy tény azonban kiemelkedett a diplomácia sűrű erdejéből s ez a német-török barátsági szerződés volt. Ennek előfutárjaként jelezte Berlin még június 10-én, hogy Törökország és Németország között kereskedelmi szerződés készül, június 19-én pedig napvilágot látott, hogy német-török barátsági szerződés jött létre. A következő napokon Szaracsoglu nyilat-

kozott a szerződés értékéről s azt egyenesen német-török kézfogásnak minősítette.

Eddigélé gyakran tapasztalhattuk, hogy a török külpolitika sokszor alkalmazkodott Moszkvához. Igen gyakran érthetetlennek tűnt ez fel, mivel a mult és jelen orosz törekvései között mindig ott szerepelt valamilyen formában Oroszország kijutása a Dardanellákon át a Földközi-tengerre, s ennek a törekvésnek Törökország mindig igen határozott formában állt ellen. A török külpolitika másrészt elég jól simulat az angol külpolitikához, bár a kiszolgálás álláspontjára sohasem helyezkedett. Ezért volt nagyjelentőségű a német-török szerződés s ezért látszott a publikálás napja jelentősnek a diplomáciai események sorában.

Ebben az időben német-orosz tárgyalásokról nem érkezett már hír. De híreket kaptunk szovjetsapatszállításokról, amire természetesen a német haderő sem maradt tétlen, felvonult a határon s június 22-én megindult a világ csatáiban példátlan arányú támadás a szovjet hadereje ellen.

Ugyanezen a napon Hitler kiáltvánnyal fordult a német néphez s megokolta, miért kellett a német fegyverekre bíznia a döntést.

— Nem Németország volt az — modotta Hitler —, amely valaha is megkísérelte, hogy Oroszországban terjessze a nemzeti szocialista világnézetet.

A kiáltványban Hitler rámutatott arra is, hogy Oroszország szabad átjárását akart a Dardanellákon s ezért bizonyos pontok megszállását követelte a Dardanellák és a Boszporusz partján.

Ribbentrop a sajtó képviselőit informálta s többek között azt mondotta, hogy a komintern a környező országokon keresztül próbálta bomlasztó tevékenységét folytatni Németországban. De különben is Molotov újabb és újabb engedményeket akart elérni a német-orosz szerződés fejében.

Június 23-án a német csapatok elfoglalták Grodnót. A németek légi-főlénybe kerültek, mert a támadás első napjaiban 2582 lelőtt repülőgépet jelenthettek. Ez a sereg a Baltikum felé tört előre.

Egyik jelentés arról szól, hogy a német csapatok elfoglalták Breszt-Litovszkot, Vilmát, Kovnót, s egy másik jelentés kiemeli, hogy az orosz óriástankokkal szemben is már 1297 harcikocsit pusztítottak el. Június 26-án elfoglalják a németek Dünaburgot.

A német flotta tevékenységéről azt jelentik, hogy négy rombolót, három tengeralattjárót és egy torpedóhajót süllyesztettek el, a Maxim Gorkij cirkálót pedig megrongálták.

A Pripjet-mocsaraktól délre és Lemberg-től nyugatra operáló hadsereg áttörte az orosz védelmi vonalat s Luckon át kelet felé halad. Bielysztoktól keletre két körülzárt szovjethadosztály védekezik.

A zsákmány és elpusztított hadieszközök számát a jelentés így foglalja össze: június 22-től június 27-ig elpusztítottak 2233 harcikocsit, köztük 46 legnehezebbet is (52 tonna!) és 4107 repülőgépet.

A hónap utolsó napján már a németek kezén van Lemberg, Luck, Breszt-Litovszk, Dünaburg, Libau.

Az oroszok az összecsapás során támadást intéztek a finn városok ellen, Bukarestet is bombázták és Kassa is elszenvedett egy légitámadást. Magyarország ezért a szovjettel hadiállapotban levőnek nyilvánította magát s Finnország is megüzente a háborút. Román részről szintén támadás indult meg Oroszország ellen. Spanyolország, Dánia és a hónap legutolsó napján Franciaország is megszakította a diplomáciai viszonyt a szovjettel, úgyhogy Európa csaknem valamennyi országa résztvesz a szovjet elleni háborúban.

Szalánczi Károly